

JANUAR 2022 | LETNIK 2, ŠTEVILKA 1 | ISSN 2738-6554 | INFO@DEMB.SI

GLASILO DRUŠTVA EKONOMISTOV MARIBOR

Društvo ekonomistov Maribor, Razlagova ul. 14, 2000 Maribor, Slovenija

UVODNIK

Spoštovani člani društva!

Pred vami je prva številka Glasila Društva ekonomistov Maribor v letu 2022, ki vsebuje poročilo o posvetovanju Ekonomija 2021, v okviru katerega smo praznovali 70. obletnico delovanja Društva ekonomistov Maribor, ki je bilo ustanovljeno 8. junija 1951 v Mariboru. Ob tej priložnosti smo se pogovarjali o preteklosti in prihodnosti društva.

Ta številka vsebuje tudi strokovni članek o pregledu ureditve potrošniškega kreditiranja v izbranih državah, ki sta ga napisala Manja Koželj in dr. Dušan Jovanovič, ter poljudni članek o poučevanju tujih študentov ekonomije na daljavo in v živo med krizo covida-19, ki sem ga napisal jaz.

Želim vam prijetno branje!

Lep pozdrav

Mag. Dejan Romih,
glavni in odgovorni urednik

Pravo

Strokovni članek

PREGLED UREDITVE POTROŠNIŠKEGA KREDITIRANJA V IZBRANIH DRŽAVAH

Manja Koželj, univ. dipl. ekon.

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Razlagova ul. 14, 2000 Maribor
manja.kozelj@student.um.si

Izr. prof. dr. Dušan Jovanovič

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Razlagova ul. 14, 2000 Maribor
dusan.jovanovic@um.si

Povzetek: Prispevek avtorjev se nanaša na pregled ureditve potrošniškega kreditiranja v Sloveniji in s tem povezano pridobitev dovoljenja od Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije za izvajanje te storitve. Posebej sta izpostavljeni tudi problematika potrošniškega kreditiranja v odnosu do potrošnikov in predstavitev zlorabe ponudnikov v nebančnem sektorju. Primerjalno je podan prikaz možnosti izvajanja te storitve v Sloveniji in različnih državah članicah EU ter Združenih državah Amerike. V sklepnem delu pa je podan prikaz deleža potrošniških kreditov v Sloveniji in na ravni EU. Glavni cilj prispevka pa je identificirati razlike in podobnosti pogojev za kreditiranje potrošnikov v Sloveniji in izbranih primerjalnih državah.

Ključne besede: potrošnik, potrošniški kredit, ureditev

Uvod

Potrošniški kredit je pogodba, s katero dajalec kredita odobri ali obljubi, da bo potrošniku dal kredit v obliki posojila ali drugega podobnega finančnega dogovora. Bistveno pri tem je, da kreditodajalec zaupa v potrošnikovo obveznost in sposobnost, da odplača svoj dolg v dogovorjenem roku. Odobreni krediti sestavljajo portfelje naložb oziroma izpostavljenost banke do posamezne kategorije dolžnikov. Potrošniški kredit se klasificira kot dolgoročni ali kratkoročni kredit.

Kratkoročni kredit je tisti kredit, katerega zapadlost je manjša od enega leta. Dolgoročni obročni kredit pa zahteva, da potrošnik odplača glavnico in obresti v dogovorjenem roku in v enakih periodičnih plačilih, običajno mesečnih. Pri slednjem je tveganje večje, zato je tudi presoja kreditne sposobnosti potrošnika obširnejša (Markovič, 2008, str. 144). Sistem potrošniških kreditov potrošnikom omogoča, da si izposodijo denar ali se zadolžijo in odlagajo odplačilo tega dolga v daljšem časovnem obdobju. Čeprav kreditiranje in odplačevanje še zdaleč

ne potekata brez težav, lahko možnosti najema kredita povečajo gospodarsko blaginjo, saj omogočajo nemoteno porabo skozi čas. Dostop gospodinjestev do kreditov se, tako v celinskih državah Evrope kot v ZDA zaradi formalne industrije potrošniških kreditov, hitro razvija in je predmet raziskav in obsežne politične razprave. Pravila o zasebnosti in ureditev pogodbenega razmerja pomembno vplivata na delovanje potrošniškega kreditiranja. Pri nekaterih skupinah prebivalstva in v državah pomemben politični problem predstavljata tudi vprašanje finančne stabilnosti in morebitna prezadolženost. Tako so na tem področju predvsem pomembne razprave o regulativni politiki na kreditnem trgu v EU in ZDA (Bertola, Disney & Grant, 2006, str. 1).

Osrednji del zakonodaje, ki v EU ureja zagotavljanje potrošniških kreditov, je Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. 4. 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (v nadaljevanju: Direktiva). Njen cilj je ustvariti enotni trg za potrošniške kredite in doseči enake konkurenčne pogoje za potrošniške kredite po vsej EU. Direktiva med drugim določa informacije, ki jih je treba navesti v oglaševanju, informacije, ki jih je treba zagotoviti potrošniku pred sklenitvijo kreditne pogodbe, in informacije, ki jih je treba vključiti v to pogodbo. Vključene pa so tudi informacije o pogodbenem razmerju med dajalcem kredita in potrošnikom ter pravica do odstopa od pogodbe v 14 dneh po podpisu in možnost kadar koli odplačati kredit. Direktiva se uporablja za nezavarovane kredite v višini od 200 do 75.000 EUR.

Nekatere vrste kreditov so izključene iz uporabe, npr. prekoračitve na računu, ki jih je treba odplačati v enem mesecu, in krediti, odobreni brez obresti in drugih stroškov. Pravila se nanašajo tudi na oglaševanje kredita, ki vključuje vidike, povezane s stroški kredita, kot je npr. obrestna mera. Ponudniki morajo zagotoviti standardne informacije na podlagi reprezentativnega primera. Evropski parlament je s sprejetjem Direktive želel odpreti nacionalne trge potrošniških kreditov in s tem omogočiti rast čezmejnih kreditov. Njen namen pa je bil tudi zagotoviti večje varstvo potrošnikov, saj je bila zakonodaja na tem področju v državah članicah EU različna. Kreditodajalec mora tako na podlagi Direktive zagotoviti vse pregledne informacije, ki spadajo v celoten kreditni proces. Te morajo biti podane, preden se kreditodajalec odloči za sklenitev kreditne pogodbe, in sicer zato, da lahko primerja različne ponudbe in se zavestno odloči za pravo. Informacije se dobijo v obliki standardiziranega obrazca, ki se imenuje Standardne informacije o evropskem potrošniškem kreditu (Responsible consumer credit lending, 2019, str. 5).

Evropski Parlament in Svet Evropske Unije sta sprejela to Direktivo o potrošniških kreditnih pogodbah, ki se uporablja od 11. junija 2008, države EU pa so jo morale v nacionalno pravo prenesti do 11. junija 2010. Direktiva je bila sprejeta, ker so se pojavili novi kreditni instrumenti in njihova uporaba se še naprej spreminja. To narekuje spremembo obstoječih določb in širitev njihovega obsega, kadar je to potrebno (Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta).

Potrošniško kreditiranje je bilo v Sloveniji prvič posebej urejeno z Zakonom o potrošniških kreditih – ZPotK (UL RS št. 70/00). ZPotK je bil sprejet leta 2000, ko je bila v slovenski pravni red prenesena tudi Direktiva 87/102/EGS Sveta z dne 22. 12. 1986 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti (UL L št. 42 z dne 12. 2. 1987, str. 48), in sicer skupaj z obema spremembama te direktive. Nato je bil leta 2010 sprejet ZPotK-1 (UL RS št. 59/10). Državni zbor pa je 22. novembra 2016 sprejel nove spremembe z ZPotK-2, ki je začel veljati 3. decembra 2016. S sprejetjem tega zakona so se poleg prenosa določb Direktive 2014/17/EU odpravile tudi ugotovljene pomanjkljivosti in problemi prejšnje ureditve. Mednje spadajo: zavajajoče oglaševanje kreditne obrestne mere, neprimerno obveščanje potrošnika o spremembi kreditne obrestne mere, številne zlorabe in oderuško kreditiranje pri ponujanju in odobravanju potrošniških kreditov nebančnih institucij. Odpravila so se tudi zavajajoča oglaševanja z nepravilno izračunano efektivno obrestno mero, nepopolno informiranje potrošnika o tveganjih morebitnih sprememb kreditnih obrestnih mer in diskriminatorni dostop do zbirke osebnih podatkov. Za razliko od predhodnega ZPotK-1, ki je imel 45 členov, jih ima ZPotK-2 110 – kar je tudi posledica uvedbe dodatnega poglavja, ki določa posebna pravila glede kreditnih pogodb za nepremičnine (Sedmak, 2017).

Pri Direktivi 2014/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. 2. 2014 o

potrošniških kreditnih pogodbah za nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010 se je evropski zakonodajalec za razliko od Direktive 2008/48/EU odločil, da ponovno uvede pristop minimalne mogoče harmonizacije. Tako se je pojavil vzrok za sprejetje novega Zakona o potrošniških kreditih (ZPotK-2) zaradi zagotovitve pravnega reda Evropske unije, ki jo zahteva Direktiva 2014/17/EU. Predlagatelj novega zakona ZPotK-2 je glede na minimalno zahtevo harmonizacije Direktive 2014/17/EU imel v večini možnost za večjo prožnost pri ureditvi kreditov za nepremičnino v svoji domači zakonodaji kot ZPotK-1. Ker Direktiva 2014/17/EU na novo ureja in tudi širi obseg uporabe, so predlagali sprejem novega zakona, s katerim so uredili tako kreditne pogodbe za običajne potrošniške kreditne pogodbe kot tudi kreditne pogodbe za nepremičnino (Sedmak, 2017).

Z ZPotK-2 so se v pravni red Republike Slovenije prenesle naslednje direktive:

- Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. 4. 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL L št. 133 z dne 22. 5. 2008, str. 66);
- Direktiva Komisije 2011/90/EU z dne 14. 11. 2011 o spremembi dela II Priloge I k Direktivi 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta, ki določa dodatne predpostavke za izračun letne efektivne obrestne mere (UL L št. 296 z dne 15. 11. 2011, str. 35);
- Direktiva 2014/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. 2. 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za

stanovanjske nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010 (UL L št. 60 z dne 28. 2. 2014, str. 34; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2014/17/EU), ki ureja izvajanje Uredbe (EU) 2016/1011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. 6. 2016 o indeksih, ki se uporabljajo kot referenčne vrednosti v finančnih instrumentih in finančnih pogodbah ali za merjenje uspešnosti investicijskih skladov, in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2014/17/EU ter Uredbe (EU) št. 596/2014 (UL L št. 171 z dne 29. 6. 2016, str. 1) (ZPotK-2, 2016).

Pogoji za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja v Sloveniji

Postopek in pogoji za pridobitev dovoljenja za opravljanje dejavnosti potrošniškega kreditiranja v Sloveniji so tako podrobno opisani v Zakonu o potrošniških kreditih (v nadaljevanju: ZPotK-2, UL RS št. 77/16 in 92/21 – ZBan-3). Ta zakon ureja kreditne pogodbe, pri katerih kot jemalec kredita nastopa potrošnik ali potrošnica, ki jemlje kredit pod pogoji in za namene, ki jih določa ZPotK-2. Dovoljenja pa na podlagi zakona ne potrebujejo kreditne institucije, ki pridobijo dovoljenje za opravljanje bančnih in finančnih storitev po zakonu, ki ureja bančništvo.

Na podlagi osmega odstavka 31. člena in drugega odstavka 32. člena ZPotK-2 je ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije izdalo Pravilnik o pogojih za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja (UL RS št. 11/17). V tem pravilniku so predstavljeni podrobnejši

kadrovski, izobrazbeni, prostorski, tehnični, organizacijski in drugi pogoji, ki jih mora izpolnjevati dajalec kredita. Opisani so tudi dokumentacija in podatki, ki jih mora kreditodajalec predložiti k vlogi za pridobitev ali podaljšanje dovoljenja za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja. V pravilniku sta določeni tudi oblika in vsebina nalepke, ki jo izda ministrstvo ob izdaji dovoljenja (Pravilnik o pogojih za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja, 2017, str. 1).

V 4. členu Pravilnika o pogojih za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja so predstavljeni kadrovski in izobrazbeni pogoji. Pod temi pogoji mora imeti kreditodajalec zaposleno osebo, odgovorno za vodenje in pravilnost poslovnega procesa potrošniškega kreditiranja, in še vsaj eno osebo z vsaj polovičnim delovnim časom za opravljanje te storitve. Odgovorna oseba in delavci morajo imeti najmanj izobrazbo, pridobljeno po visokošolskem strokovnem študijskem programu prve stopnje v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo oziroma izobrazbo. Odgovorna oseba mora imeti vsaj štiri leta delovnih izkušenj na področju finančnih storitev, kot jih opredeljuje zakon, ki ureja bančništvo. Delavci pa morajo imeti vsaj tri leta delovnih izkušenj na področju opravljanja finančnih storitev, kreditiranja ali finančnega zakupa, kot jih opredeljuje zakon, ki ureja bančništvo (Pravilnik o pogojih za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja, 2017, str. 1).

V 5. členu Pravilnika o pogojih za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja so predstavljeni prostorski

in tehnični pogoji. Dajalec kredita mora imeti poslovni prostor s pisarniško in tehnično opremo, s katerima zagotavlja vodenje evidenc o sklenjenih kreditnih pogodbah, kreditnih posrednikih in poslih, sklenjenih s posredovanjem. Dajalec kredita pa mora pristojnim organom in pooblaščenim osebam omogočiti vpogled in nadzor nad svojim poslovanjem. Ob vходу v poslovni prostor mora biti na vidnem mestu napis z navedbo firme in sedeža ali imena in priimka ter naslova dajalca kredita. Poslovni prostor mora biti ločen in mora potrošniku zagotavljati, da se nemoteno seznani s kreditno ponudbo in jo prouči, medtem ko se kot poslovni prostor ne šteje stanovanje. Informacijska tehnologija, ki je na razpolago kreditodajalcu, mora zagotavljati stalno in varno podporo poslovnemu procesu potrošniškega kreditiranja. S pomočjo te tehnologije pa se mu omogoča tudi izračun učinkovite obrestne mere, stanja dolga in preostalega zneska kredita ter izdelava obračuna obveznosti predčasnega odplačila in priprava podatkov za izvajanje nadzora v skladu z zakonom (Pravilnik o pogojih za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja, 2017, str. 2).

V 6. členu Pravilnika za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja so predstavljeni organizacijski pogoji. V okviru organizacije poslovnega procesa potrošniškega kreditiranja mora dajalec kredita določiti postopke sprejemanja odločitev in opredeliti odgovornost posameznih delavcev glede na obseg in vrste potrošniških kreditov. V skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, mora dajalec kredita oziroma vložnik

zagotavljati postopke in sprejemati ukrepe za zavarovanje osebnih podatkov v vseh fazah poslovnega procesa (Pravilnik o pogojih za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja, 2017, str. 2).

Koncept odgovornega izvajanja potrošniškega kreditiranja in pomen zaščite potrošnikov

Na dobro delujočem trgu potrošniških kreditov v EU morajo dajalci kreditov in posredniki delovati odgovorno in pošteno obravnavati potrošnike. V interesu celotnega gospodarstva, finančnih institucij in potrošnikov pa je posledično tudi preprečevanje prevelikih dolgov in prezadolženosti. Ideja koncepta odgovornega kreditiranja je, da kreditodajalci ne bi smeli delovati izključno v skladu s svojimi interesi, temveč morajo upoštevati tudi interese in potrebe kreditjemalcev, da bi jim preprečili oškodovanje. Potrošnike pa se s tem zavaruje tudi pred socialno, družbeno in ekonomsko škodo, ki bi jim jo lahko povzročili, saj ko zadolženost doseže visoko raven, to posledično vpliva tudi na gospodarsko škodo na makro ravni. Vse to se mora nanašati na predpogodbene in popogodbene faze odnosov med kreditodajalci oziroma posredniki in kreditjemalci ter zajemati celoten življenjski cikel kreditnih produktov, od njihovega nastanka do trženja ter dokler kreditjemalec ne odplača kredita (Responsible consumer credit lending, 2019, str. 6).

Pomemben pogoj za odgovorno kreditiranje je tudi, da so potrošniški kreditni produkti zasnovani tako, da se zmanjšajo morebitna tveganja za

škodo kreditojemalcem, ki jih je mogoče predvideti in se jim izogniti. Pomen oblikovanja finančnih produktov z vidika varstva potrošnikov je vse bolj prepoznaven v obdobju po gospodarski krizi, ko prihaja do uvajanja t. i. režimov upravljanja produktov na različnih področjih finančnih storitev. Takšni režimi se na splošno nanašajo na organizacijska pravila poslovanja, ki jih morajo upoštevati finančne institucije pri razvoju finančnih produktov. Ko gre za kreditne prakse v procesu distribucije potrošniških kreditnih produktov, pa je poudarek odgovornega kreditiranja tudi na tem, da mora dajalec kredita pred sklenitvijo kreditne pogodbe oceniti, ali bo v primeru kreditojemalčeve zamude pri odplačilu kredita dobil nazaj svoj denar, oziroma oceniti kreditno tveganje (Responsible consumer credit lending, 2019, str. 6-7).

Poleg tega mora kreditodajalec ugotoviti, ali bo kreditojemalec kreditno sposoben odplačati kredit brez znatne finančne škode ter ali so kreditni produkti in vsi povezani produkti dejansko primerni zanj. Odgovorno dajanje kreditov s strani kreditodajalcev in kreditnih posrednikov ter njihove obveznosti v procesu distribucije vključujejo tri glavne dolžnosti, katerih cilj je preprečiti, da bi kreditodajalec oškodoval potrošnika, in sicer: dolžnost oceniti kreditno sposobnost potrošnika, dolžnost oceniti primernost kredita ali z njim povezanega produkta za potrošnika in poštena obravnava kreditojemalcev v plačilnih težavah (Responsible consumer credit lending, 2019, str. 7).

Tveganja spletnih ponudb potrošniškega kreditiranja

Digitalizacija je močno vplivala na vse sektorje, tudi na področje potrošniških kreditov. Od sprejetja Direktive 2014/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. 2. 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine in sprememb direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010 je prišlo do številnih sprememb na tem področju. Številni tradicionalni ponudniki in posredniki kreditov so sprejeli digitalna orodja, da bi razširili svoje distribucijske kanale na internetu in v aplikacijah za pametne telefone. Novi ponudniki FinTech pa ponujajo tradicionalne potrošniške kredite na spletnih kanalih. Ko potrošniki iščejo kredit, številni uporabljajo internet, da poiščejo informacije ter primerjajo produkte in njihove značilnosti. Vedno več ljudi najema kredite na spletu brez fizičnega stika s ponudniki kreditov. Leta 2015 je v desetih državah članicah EU tako celo 40 % potrošnikov iskalo osebne kredite na spletu in jih najelo v živo, 20 % pa jih je poiskalo in najelo na spletu (Responsible consumer credit lending, 2019, str. 11).

Pojavile so se nove vrste kreditov in poslovnih modelov, kot sta množično financiranje in zlasti »medsebojno posojanje« (P2PL – peer to peer lending). Ta povezujejo tiste, ki dajejo, posojajo ali vlagajo denar, neposredno s tistimi, ki potrebujejo financiranje. P2PL, znan tudi kot množično financiranje, ki temelji na dolgu ali kreditiranju, s platformami, kot so Zopa, Funding Circle in Kreditech,

predstavlja največji delež tega nastajajočega trga, pri čemer je največji segment medsebojnega potrošniškega kreditiranja. Na splošno lahko P2PL opredelimo kot uporabo elektronske platforme, ki povezuje kreditodajalce/investitorje s kreditojemalci/izdajatelji z namenom zagotavljanja nezavarovanih kreditov, vključno s potrošniškimi krediti in krediti za nepremičnine. Te storitve običajno zagotavljajo novi udeleženci na trgu, ki so znani po svojih velikih digitaliziranih procesih, vključno s tehnološko podporo za kreditno analizo in plačilne poravnave. Ta razvoj predstavlja tako priložnosti kot tveganja za uporabnike finančnih storitev. Med drugim pa ima tudi prednosti, kot sta udobje takojšnjega spletnega dostopa do kreditov in finančno vključevanje ranljivih potrošnikov, ki ne morejo dobiti kredita pri običajnih kreditodajalcih (Responsible consumer credit lending, 2019, str. 11).

Tveganja takega poslovanja vključujejo nespoštovanje obveznosti odgovornega kreditiranja s strani spletnih ponudnikov kreditov, agresivno in nezaželeno trženje ter privabljanje potrošnikov k hitro dostopnim kreditom z uporabo zapeljivih oglasov na pametnih telefonih, ki uporabnikom finančnih storitev ponujajo hitrost, priročnost in razpoložljivost storitev 24 ur na dan, 7 dni v tednu. Krediti so potrošnikom tako stalno na dosegu roke. Pojavijo se ključna vprašanja: kako vse to uskladiti s časom, ki ga potencialni kreditojemalec potrebuje za nakup in izbiro ter kako se izogniti nezaželenemu (zavajajočemu) oglaševanju in siljenju potrošnikov, da

vzamejo kredit na spletu (Responsible consumer credit lending, 2019, str. 12).

Model P2PL predstavlja tveganje tako za potrošniške kreditodajalce kot za kreditojemalce. Potrošniki in kreditodajalci lahko izgubijo izposojeni znesek po tem, ko potrošniški kreditojemalec ali platforma ne izpolnjuje obveznosti. Lahko se tudi ne zavedajo takšnih tveganj in se zanašajo na zavajajoče oglase, ki niso preverjeni, zlasti o kreditojemalcu in njegovem projektu. V 2. letni Evropski raziskavi alternativne finančne industrije iz leta 2016 so razkrili porast neplačil in poslovnih neuspehov na trgih P2PL. Zdi se, da se je število neplačil povečalo na celotnem trgu P2PL, večinoma med bolj tveganimi kreditojemalci z višjimi obrestnimi merami. Pomembno je, da so platforme v odgovorih na sektorsko raziskavo opredelile svoje lastne nepravilnosti in neizpolnjevanje obveznosti kreditojemalcev kot trenutno glavno tveganje v Evropi. Potrošniki pa se lahko znajdejo v problematičnem položaju odplačevanja zaradi pomanjkanja ali nezadostne ocene njihove kreditne sposobnosti. Zaradi tega lahko v nasprotju s tradicionalnim finančnim sektorjem, v katerem lahko neodgovorne posojilne prakse vplivajo samo na kreditojemalce, v P2PL tako potrošniški kreditodajalci kot kreditojemalci postanejo žrtev takšnih praks. Trenutno platforme P2PL na ravni EU niso regulirane, obstoječe nacionalne regulativne in neregulativne ureditve pa so razdrobljene (Responsible consumer credit lending, 2019, str. 12).

Primerjava potrošniškega kreditiranja v Sloveniji in izbranih državah

Zaradi raznih zlorab in oderuških obresti se v Sloveniji opozarja, naj potrošniki ne zaupajo vsakemu, ki obljublja možnost kredita na hiter in lahek način, saj se lahko s tem ujamejo v past. Pred najemanjem kredita naj pozorno preverijo obrestne mere, dodatne stroške in ekonomske pogoje, podane s pogodbo. S tem se lahko potrošniki izognejo visokim stroškom, ki bi lahko močno vplivali na možnost povračila kredita.

V Sloveniji je v 6. členu ZPotK-2 (glede na prenos pravil EU) opisana vsebina oglasnih sporočil. Oglasna sporočila v zvezi s kreditno pogodbo morajo biti jasna in ne zavajajoča ter ne smejo vzbujati napačnih pričakovanj pri potrošniku v zvezi z razpoložljivostjo ali stroški kredita. Pri oglasu kreditne pogodbe, ki vsebuje obrestno mero ali druge podatke s stroški kredita, morajo biti jasno navedene informacije o obrestni meri (ali gre za fiksno, spremenljivo ali kombinirano), skupnem znesku kredita, efektivni obrestni meri in obdobju trajanja pogodbe. Vključeni pa morajo biti tudi blago ali storitev ter cena in znesek vnaprejšnjega plačila, če gre pri tem za kredit v obliki odloga plačila, ter skupni znesek, ki ga mora potrošnik plačati (ZPotK-2, 2016).

Pod poglavjem Obveznosti pred sklenitvijo kreditne pogodbe so v 7. členu ZPotK-2 predstavljene predhodne informacije. Tako, kot je opisano tudi v zakonih za Italijo, Španijo in Portugalsko, morajo v Sloveniji dajalci kredita ali posredniki potrošniku pisno na papirju ali drugem

trajnem nosilcu podatkov pred sklenitvijo kreditne pogodbe brezplačno zagotoviti predhodne informacije o kreditni pogodbi. Na podlagi pridobljenih informacij lahko nato potrošnik primerja različne ponudbe in sam presodi, katera najbolj ustreza njegovim potrebam in finančnemu položaju. Te informacije dajalec kredita zagotovi potrošniku na obrazcu za predhodne informacije o kreditni pogodbi. Sem spadajo podatki o dajalcu kredita, lastnostih in pogojih kredita ter pravicah in obveznostih potrošnika in kreditodajalca. Potrošniku morajo biti zagotovljeni tudi dodatni pouk o kreditni pogodbi ter opozorila in pojasnila glede vrste in načina sklepanja (ZPotK-2, 2016).

Pod poglavjem Obveznosti pred sklenitvijo kreditne pogodbe so v 7. členu ZPotK-2 predstavljene predhodne informacije. Tako, kot je opisano tudi v zakonih za Italijo, Španijo in Portugalsko, morajo v Sloveniji dajalci kredita ali posredniki potrošniku pisno na papirju ali drugem trajnem nosilcu podatkov pred sklenitvijo kreditne pogodbe brezplačno zagotoviti predhodne informacije o kreditni pogodbi. Na podlagi pridobljenih informacij lahko nato potrošnik primerja različne ponudbe in sam presodi, katera najbolj ustreza njegovim potrebam in finančnemu položaju. Te informacije dajalec kredita zagotovi potrošniku na obrazcu za predhodne informacije o kreditni pogodbi. Sem spadajo podatki o dajalcu kredita, lastnostih in pogojih kredita ter pravicah in obveznostih potrošnika in kreditodajalca. Potrošniku morajo biti zagotovljeni tudi dodatni pouk o kreditni pogodbi ter opozorila in pojasnila glede vrste in

načina sklepanja (ZPotK-2, 2016).

V državah članicah EU velja pravilo, da morajo kreditne institucije obvezno oceniti sposobnost potrošnikov pred odobritvijo kredita. To pravilo določa, da je pred sklenitvijo pogodbe treba oceniti kreditno sposobnost potrošnika na podlagi informacij, ki jih kreditodajalec šteje za zadostne. Te informacije se lahko pridobijo od dejanskega potrošnika in po potrebi z vpogledom v zbirke podatkov o kreditnih obveznostih. Vpogled se lahko opravi tudi v javnem seznamu izvršb ali drugih zbirkah podatkov, ki spadajo med koristne. Ocena kreditne sposobnosti je pomembna, da lahko kreditne institucije preverijo potrošnikovo zmožnost izpolnjevanja finančne obveznosti, ki izhaja iz kreditne pogodbe. Ta ocena jim pomaga pri preprečevanju primerov neizpolnjevanja obveznosti in prezadolžitve. Če institucija zavrne odobritev kredita na podlagi pridobljenih informacij iz podatkovne zbirke, ki se uporablja pri ocenjevanju kreditne sposobnosti potrošnika, je treba potrošnika nemudoma in brezplačno obvestiti z utemeljenimi razlogi, da je bil kredit zavrnen (Banco de Portugal, 2012, str. 28).

Primerjave zakonodaje potrošniškega kreditiranja izbranih članic EU (Italije, Portugalske in Španije) s Slovenijo izkazujejo veliko podobnosti, saj v večini temeljijo na Direktivi. Nacionalne zakonodaje izbranih članic imajo veliko skupnega oziroma enake predpise na področju oglaševanja potrošniških kreditov in obvezne predpisane vsebine oglasov, ki morajo biti jasni in nezavajajoči. Pri vsaki analizirani državi članici je opaziti, da jim je skupno to,

da morajo kreditodajalci pred sprejetjem vloge za kreditno pogodbo najprej oceniti potrošnikovo kreditno sposobnost. Prav tako morajo potrošniku pred izbiro potrošniške ponudbe biti na voljo vse potrebne informacije. Kreditodajalec je dolžan potrošnika poučiti o ponudbi in mu omogočiti dodatna pojasnila, če jih potrebuje. Potrošnik lahko nato sam primerja možne ponudbe in se odloči za tisto, ki najbolj ustreza njegovim potrebam in finančni sposobnosti. Pri tem opozarjajo tudi na vse predpogodbene informacije, ki mu morajo biti podane, kot so znesek kredita, doba odplačila in mesečni znesek, obrestna mera, znesek stroška in višina zneska povračila.

Poznavanje zakonodaje o potrošniških kreditih tako v EU kot ZDA pa še nikoli ni bilo tako pomembno. Internet zdaj omogoča, da svoje kreditne produkte kreditodajalci ponujajo kjer koli, potrošniki pa lahko za kredit zaprosijo od koder koli z mobilnim telefonom ali tabličnim računalnikom. S tem pa postaja čezmerno kreditiranje zastrašujoče, saj različni režimi izdajanja dovoljenj dajalcem kreditov v EU in ZDA predstavljajo potrebo po razumevanju zakonodaje o varstvu potrošniških kreditov tudi v drugih državah. Varstvo potrošnikov v EU je bolj normirano kot v ZDA, imajo pa nacionalni zakoni o varstvu potrošniških kreditov tudi veliko podobnosti in političnih perspektiv. Kot je bilo predhodno omenjeno, je osrednji del zakonodaje EU Direktiva, ki ureja varstvo potrošnikov, zato mora dajalec kredita iz ZDA začeti z analizo te Direktive in jo dobro poznati, preden želi ponuditi svoje kredite v EU (ReVeal, 2019, str. 1).

Zakonodaja o varstvu potrošnikov v ZDA se med 50 zveznimi državami in Zveznim okrožjem Kolumbije še vedno razlikuje, vendar kljub temu obstaja osnovni sklop pravil, ki veljajo v vseh zveznih državah na podlagi zvezne zakonodaje ZDA. V mnogih primerih so to primarna pravila, države v ZDA pa lahko sprejmejo zakone, ki bolj varujejo potrošnike. Režim izdajanja dovoljenj kreditodajalcem v ZDA je morda težje obvladljiv kot v EU. Tako bi bilo za dajalca kredita iz EU dobro, če bi se pred širitvijo svojih ponudb v ZDA seznanil z ameriškimi zveznimi zakoni in predpisi o varstvu potrošniških kreditov (ReVeal, 2019, str. 1).

V ZDA so s sprejetjem t. i. zakona TILA (»Truth in Lending Act«) že leta 1968 ponudili sredstvo za zagotovitev smiselnega razkritja potrošniških kreditnih in najemnih pogojev kot dodatno zaščito potrošnikov pred zavajajočimi kreditnimi pogoji. V skladu s tem zakonom morajo dajalci kreditov v pisnem dokumentu potrošnikom razkriti pogoje jasno in vidno, preden je transakcija sklenjena. Določbe, ki posebej obravnavajo oglaševanje in razkritja, kreditodajalcem omogočajo, da se odločijo za najboljše pogoje kredita. Če dajalci kreditov ne izpolnjujejo zakonskih zahtev, so lahko odgovorni za dejansko škodo in zakonsko odškodnino do 4.000 USD (Federal Trade Commission, 2019, str. 5).

Ameriška zvezna zakonodaja je tako za kreditodajalce glede pogojev v nekaterih primerih bolj obremenjujoča in zahtevna kot Direktiva. Tako imata Direktiva in zakon TILA določene razlike. Direktiva se ne navezuje na

kreditne pogodbe v višini manj kot 200 EUR ali več kot 75.000 EUR, kar je v USD približno med 225 in 85.000 USD. TILA pa se navezuje na vse potrošniške kredite v višini do 57.200 USD in ne izključuje zelo majhnih kreditov. TILA se bolj verjetno uporablja za širši obseg prekoračitev na računu (kreditnih linij za prekoračitve) kot Direktiva, saj ta izključuje nekatere vrste kreditov s področja uporabe, kot so npr. prekoračitev na računu, ki jih je treba odplačati v enem mesecu, in krediti, odobreni brez obresti in drugih stroškov. Direktiva se prav tako ne uporablja za nekatere družbeno koristne kredite, medtem ko TILA ne vključuje podobnih izjem. Številni ameriški zakonodajalci in regulativni organi pa opozarjajo tudi na to, da programi prekoračitve stanja na računu vključujejo zlorabe in povzročajo dolžniške pasti. Predstavljeni so tudi primeri, v katerih Direktiva v primerjavi z zakonom TILA bolj ščiti potrošnike. Ta jim omogoča pravico, da odstopijo od katere koli kreditne pogodbe brez navedbe razloga v 14 dneh od datuma sklenitve kreditne pogodbe ali dneva, ko potrošnik prejme pisno kreditno pogodbo, pogoje in informacije, če ta datum nastopi pozneje kot datum sklenitve pogodbe. TILA takšnih primerljivih pravic ne določa (ReVeal, 2019, str. 5).

Na podlagi primerjave zakonodaje na področju potrošniškega kreditiranja v ZDA in ZPotK-2 v Sloveniji je mogoče ugotoviti tudi nekaj osnovnih podobnosti. Tako kot po ZPotK-2 morajo tudi v ZDA kreditodajalci oceniti kreditno sposobnost potrošnika in voditi evidenco o tem,

kako dobro ta vrača denar. Če potrošnik zamuja s kreditom, se te negativne informacije odražajo v njegovi kreditni oceni, zaradi česar mu posledično naslednjič ne bo odobren kredit. Kreditodajalci morajo prav tako v obeh državah po zakonu jasno in vidno potrošniku prikazati vse pogoje oziroma predhodne informacije, preden je pogodba sklenjena. To potrošniku omogoča, da lahko sam primerja različne ponudbe na podlagi podanih pogojev in se odloči za najprimernejšo.

Zaključek in priporočila

Iz podanega prikaza potrošniškega kreditiranja izhajajo poleg velikih podobnosti med različnimi nacionalnimi sistemi tudi določene razlike, ki bi lahko služile kot nabor dobre prakse in podlaga za potencialne izboljšave in spremembe slovenske ureditve.

Tako bi bile zaradi možnih zlorab na trgu potrošniških kreditov potrebne nekatere spremembe na področju zakonodaje, ki bi izboljšale nadzor in omejile zlorabe. Treba bi bilo izboljšati in natančneje podati predpogodbene informacije ter časovni razpored sklepanja pogodbe, predstaviti nova pravila potrošnikom in opredeliti točen časovni okvir, kdaj je treba potrošniku zagotoviti predpogodbene informacije. Osredotočiti bi se bilo treba tudi na izboljšanje svetovanja in ustreznosti potrošniških kreditnih produktov, pripraviti standarde za zagotavljanje učinkovitih svetovalnih storitev potrošnikom in uvesti pravila poslovnega ravnanja o politiki prejemkov ponudnikov kreditov in posrednikov, s čimer bi onemogočili

neodgovorne kreditne prakse. Treba bi se bilo osredotočiti tudi na veliko primerov etično spornega oglaševanja, saj je najem potrošniškega kredita za kreditjemalca trajen in občuten poseg v njegov proračun. Oglaševanje takih kreditov mora biti zakonito in etično, verodostojno in kar se da natančno, pri čemer mora biti podan jasen in pošten prikaz stroškov kredita. Posledično bo oglaševanje učinkovito le takrat, ko se bo poleg mej zakonitosti upoštevalo tudi meje etike. Priporočljivo bi bilo tudi, da bi Direktiva veljala za vse ponudnike, tako bančne kot nebančne, vključno z vsemi spletnimi ponudniki, ki se ukvarjajo s prodajo potrošniških kreditov. Prav tako pa bi zaradi omenjenega vpliva digitalizacije na področje potrošniškega kreditiranja bilo priporočljivo, da se pravila iz Direktive uporabljajo za vse subjekte, ki na spletu ponujajo potrošniške kredite, vključno z uporabo elektronske platforme P2PL in podjetji FinTech, ki ponujajo spletne kredite.

Za konec bi rada omenila še Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skrbnikih kreditov, kupcih kreditov in poplačilu iz naslova zavarovanja s premoženjem (COM(2018)0135 – C8-0115/2018 – 2018/0063A(COD)). V njem je opisan bolj povezan finančni sistem, ki bo povečal odpornost gospodarske in monetarne unije na škodljive pretrese. Olajšal bi čezmejno delitev tveganj v zasebnem sektorju, hkrati pa zmanjšal potrebo po javni delitvi tveganj. Da bi EU lahko dosegla te cilje, bi morala dokončati bančno unijo in nadalje razviti unijo kapitalskih trgov. S tem bi reševali velik obseg nedonosnih

kreditov in njihovega možnega kopičenja v prihodnosti. Če bodo novi krediti postali nedonosni, bodo morale kreditne institucije zadržati dovolj virov, kar bi moralo ustvariti ustrezne spodbude za reševanje nedonosnih kreditov v zgodnji fazi in preprečevati njihovo kopičenje. Kadar krediti postanejo nedonosni, bi učinkovitejši mehanizmi uveljavljanja pravic iz zavarovanih kreditov kreditnim institucijam omogočili izvajanje celostne strategije za uveljavljanje pravic iz nedonosnih kreditov, ob upoštevanju močnih in učinkovitih zaščitnih ukrepov za kreditojemalce. Tako bi bilo reševanje obsega nedonosnih kreditov bistvenega pomena za krepitev bančne unije, saj brez tega ni mogoče zagotavljati konkurence v bančnem sektorju, ohranjati finančne stabilnosti in spodbujati kreditiranja, ki bi omogočalo nova delovna mesta in rast v EU.

Viri

Banco de Portugal. (2012). The new regulatory framework of Portuguese consumer credit market (Decree-Law 133/2009). Pridobljeno s <https://www.bportugal.pt/sites/default/files/anexos/pdf-boletim/new%20regulatory%20framework%20of%20portuguese%20consumer%20credit%20market%20-%20impact%20assessment%20report.pdf>

Bertola, G., Disney, R., & Grant, C. (2006). The economics of consumer credit. The MIT Press.

DIREKTIVA 2008/48/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 23. 4. 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS. Pridobljeno s <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008L0048-20180101&from=SL>

DIREKTIVA 2014/17/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 4. 2. 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010. Pridobljeno s <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0017&from=SL>

Federal Trade Commission. (brez datuma). Consumer credit law and practice in the US. Pridobljeno s https://www.ftc.gov/sites/default/files/attachments/training-materials/law_practice.pdf

Koželj, M. (2021). Potrošniško kreditiranje na podlagi dovoljenja Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter primerjava z izbranimi državami. Maribor: Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta.

Markovič, H. T. (2008). Osnove financ. Zapiski predavanj. Maribor.

Pravilnik o pogojih za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja. (2017). Uradni list RS, št. 11/17. Pridobljeno s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV12817#:~:text=%20Pravilnik%20o%20pogojih%20za%20opravljanje%20storitev%20potro%C5%A1ni%C5%A1kega,vsaj%20%C5%A1tiri%20leta%20delovnih%20izku%C5%A1enj%20na...%20More%20>

Poročilo o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skrbnikih kreditov, kupcih kreditov in poplačilu iz naslova zavarovanja s premoženjem (COM(2018)0135 – C8-0115/2018 – 2018/0063A(COD)) (2021). Pridobljeno s https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0003_SL.html

Responsible consumer credit lending. (2019). Pridobljeno s https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/fsug-opinions-190408-responsible-consumer-credit-lending_en.pdf

ReVeal, J. (2019). European Community consumer credit protection laws: similarities and differences in the United States for non-

mortgage credit. Pridobljeno s
https://files.klgates.com/files/publication/3784c4aa-bd3a-43b6-8954-cab28785912f/presentation/publicationattachment/dedfdb14-e010-43f7-8f42-eb8c9b73026e/european_community_consumer_protection_law_compared_to_us.pdf

Sedmak, B. (2017). Novi Zakon o potrošniških kreditih (ZpotK-2). Pravna praksa, str. 6-8.

ZPotK-2. (2016). Uradni list RS, št. 77/16 in 92/21 – ZBan-3. Pridobljeno s
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7235&d-49682-p=1&d-49683-s=3&d-49683-p=1&d-49683-o=2>

Ekonomija

Poljudni članek

POUČEVANJE TUJIH ŠTUDENTOV EKONOMIJE NA DALJAVO IN V ŽIVO MED KRIZO COVIDA-19

Pred. mag. Dejan Romih

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Razlagova ul. 14, 2000 Maribor

Društvo ekonomistov Maribor, Razlagova ul. 14, 2000 Maribor

dejan.romih@um.si

dejan.romih@demb.si

<https://orcid.org/0000-0001-9123-0183>

Povzetek: Kriza covid-19 je bila izziv za oblikovalce visokošolske politike, študente ter visokošolske učitelje in sodelavce. Pregled časopisnih člankov, ki so bili objavljeni v slovenskih časopisih, kaže, da visokošolske ustanove niso bile pripravljene na novo krizo koronavirusa. V tem članku podajam analizo poučevanja tujih študentov ekonomije na daljavo in v živo. Pri tem se omejujem na obdobje krize covid-19, v katerem sem izvedel predavanja na tuji univerzi. Predavanja sem izvedel v okviru programa Erasmus+, ki letos praznuje 35. obletnico obstoja. Izkazalo se je, da imata poučevanje na daljavo in v živo svoje prednosti in slabosti, na kar so opozorili tudi drugi tuji udeleženci mednarodnega tedna. Od tujih študentov sem izvedel, da se raje učijo v živo kot na daljavo, kar je koristna informacija za oblikovalce visokošolske politike doma in v tujini.

Ključne besede: ekonomija, poučevanje, Erasmus

Uvod

V tem članku posredujem svojo izkušnjo z izvedbo predavanj na Univerzi v Szégedu na daljavo in v živo. Predavanja na daljavo sem izvedel med 23. in 24. marcem 2021, v živo pa med 5. in 7. aprilom 2022. Predavanja sem izvedel v okviru mednarodnega tedna, ki ga organizira Univerza v Szégedu, ki letos praznuje 150. obletnico ustanovitve. Univerza, ki je bila ustanovljena leta 1872, je po podatkih Quacquarelli Symonds, ki sestavlja lestvico QS World University Rankings, najboljša univerza na Madžarskem.

Mini predmet o gospodarskopolični negotovosti v evrskem območju in ZDA

Predavanje o gospodarskopolični negotovosti v evrskem območju in ZDA sem izvedel 23. in 24. marca 2021. Predavanje sem zaradi epidemije covid-19 izvedel na daljavo. Predavanje sem izvedel s pomočjo računalniškega programa Coospace, ki ga je leta 2004 razvilo podjetje Dexter s sedežem v Pecu. Program poleg Univerze v Szégedu uporabljajo tudi nekatere druge visokošolske ustanove na Madžarskem.

Predavanje je potekalo v okviru mednarodnega tedna Széged 2021, ki ga je organizirala Univerza v Szégedu, na kateri študira 19.422 študentov, od tega 4.285 tujih. Mednarodni teden je potekal od 22. do 26. marca 2021 in je bil v celoti izveden s pomočjo računalniškega programa CooSpace. Gre za računalniški program, ki se uporablja od leta 2004 za izobraževanje na daljavo. Uporabljajo ga nekatere visokošolske ustanove na Madžarskem in v tujini (npr. Grčiji). Program se lahko uporablja v angleškem, madžarskem ali nemškem jeziku, kar pomeni, da ga lahko uporabljajo angleško, madžarsko ali nemško govoreči (visokošolski) učitelji in učenci (študenti). To omogoča enostavno uporabo programa (ali: izpolnjevanje uporabniške zahteve glede na potrebe).

V okviru mednarodnega tedna so potekala predavanja, ki so jih izvedli tuji predavatelji, in družabni dogodki (npr. ogled Szégeda na daljavo), ki so jih izvedli delavci na Univerzi v Szégedu. Pouk je bil organiziran po mini predmetih, ki so jih izvedli vabljeni predavatelji iz tujine. Mini predmetov je bilo 21. V okviru mini predmeta sem predaval o gospodarskopolični negotovosti v evrskem območju in ZDA (pred pandemijo covida-19 in med njo), s čimer sem pritegnil pozornost tujih študentov, ki jih zanima negotovost nasploh in še posebej negotovost glede (oblikovanja) gospodarske politike (v evrskem območju in ZDA). Gre za temo, o kateri je veliko napisanega. Pred kratkim sem v Glasilu društva ekonomistov Maribor objavil članek (v slovenskem jeziku), ki povzema vsebino mojega predavanja (v angleškem jeziku).

Osnovni namen predavanja je bil seznaniti tuje študente z gospodarskopolično negotovostjo v evrskem območju in ZDA. Predavanje je trajalo dve šolski uri, tj. 90 minut. Potekalo je v dveh delih (dvakrat po eno šolsko uro, tj. 45 minut). Prvi del je potekal v torek, 23. marca 2021, od 11.00 do 11.45, drugi pa v sredo, 24. marca 2021, od 11.00 do 11.45. Udeležba na predavanju je bila obvezna. Sestavlil sem ga tako, da je bilo primerno za študente s predznanjem s tega področja in brez njega.

Izkazalo se je, da je bilo predavanje dobro sprejeto. Študenti so ga lahko po koncu vsakega od obeh delov tudi ocenili. Študenti so morali do 2. aprila 2021 napisati kratek esej (od 3 do 4 strani), kar pomeni, da so imeli deset dni časa, da ga napišejo in oddajo. Navodila zanj sem objavil v e-učilnici.

Študenti so mi po predavanju povedali, da so bili zadovoljni z njim, priznali pa so, da bi ga še rajši poslušali v živo, kar sem pričakoval, glede na to, da zahteva učenje na daljavo zelo veliko zbranost.

Mini predmet o gospodarski, finančni in poslovni negotovosti v ZDA

Mini predmet o gospodarski, finančni in poslovni negotovosti v ZDA med krizo covida-19 sem izvedel v okviru mednarodnega tedna Széged 2022, ki je potekal od 4. do 8. aprila 2022 na Univerzi v Szégedu. V okviru mini predmeta sem izvedel tri predavanja po dve šolski uri. Na prvem predavanju, ki sem ga izvedel v torek, 5. aprila 2022, sem predaval o poslovni negotovosti, na drugem

Dóm tér (Foto: Dejan Romih)

predavanju, ki sem ga izvedel v sredo, 6. aprila 2022, o gospodarski negotovosti, na tretjem predavanju, ki sem ga izvedel v četrtek, 7. aprila 2022, pa o finančni negotovosti. Študenti so morali sodelovati pri treh aktivnostih in napisati kratek esej (od dve do tri strani). Na koncu so mi povedali, da jim je bil mini predmet zelo zanimiv, kar sem pričakoval glede na njegovo vsebino.

Sklep

Pandemija covida-19 mi je ponudila priložnost za sodelovanje na mednarodnem tednu v Szégedu, ki je leta 2021 potekal na daljavo. To mi je omogočilo, da sem lahko 23. in 24. marca 2021 brez težav predaval domačim študentom na Univerzi v Mariboru in tujim študentom na Univerzi v Szégedu. Svojo izkušnjo s predavanjem tujim študentom na

daljavo sem posredoval tudi svojim sodelavcem na Univerzi v Mariboru, ki so se udeležili predstavitve programa Erasmus+. Ugotovil sem, da ima poučevanje na daljavo svoje prednosti in slabosti. Menim, da je bilo predavanje v živo bolj interaktivno kot predavanje na daljavo, kar je zagotovo prednost poučevanja v živo.

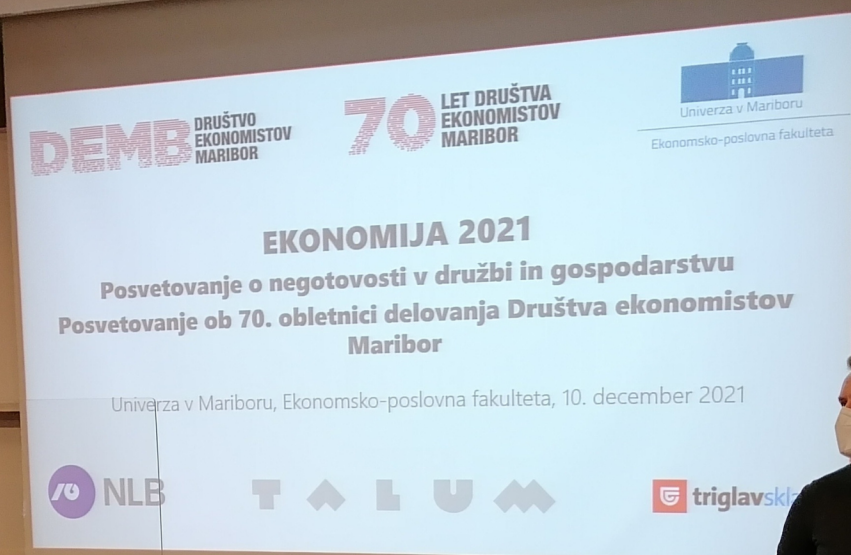
EKONOMIJA 2021

Posvetovanje o negotovosti v družbi in gospodarstvu
Posvetovanje ob 70. obletnici delovanja Društva ekonomistov
Maribor

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, 10. december 2021

Dr. Andreja Primec (levo) in mag. Dejan Romih (desno) (Foto: Jani Lušnic)

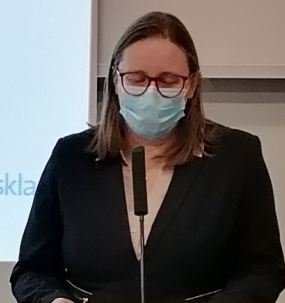
EKONOMIJA 2021

Govorjenje o negotovosti v družbi in gospodarstvu
na ob 70. obletnici delovanja Društva ekonomistov
Maribor

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, 10. december 2021

 triglavskla

POROČILO O POSVETOVANJU EKONOMIJA 2021

Pred. mag. Dejan Romih

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta,
Razlagova ul. 14, 2000 Maribor
Društvo ekonomistov Maribor, Razlagova ul. 14, 2000
Maribor
dejan.romih@um.si
dejan.romih@demb.si
<https://orcid.org/0000-0001-9123-0183>

Dne 10. decembra 2021 je potekalo posvetovanje Ekonomija 2021, posvetovanje o negotovosti v družbi in gospodarstvu, posvetovanje ob 70. obletnici delovanja Društva ekonomistov Maribor, ki ga je organiziralo Društvo ekonomistov Maribor v sodelovanju z Ekonomsko-poslovno fakulteto Univerze v Mariboru. Namenjeno je bilo ekonomistom, gospodarstvenikom, oblikovalcem gospodarske politike, študentom ekonomije in drugim, ki jih zanima ekonomija in poslovanje. Tema letošnjega posvetovanja je bila negotovost v družbi in gospodarstvu pred in po izbruhu covida-19 na Kitajskem.

Vabljeni predavanja je izvedel dr. Davorin Kračun, predsednik Fiskalnega sveta ter profesor ekonomije na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru. Dr. Kračun je predaval o fiskalni negotovosti.

Vabljeni predavanja za študente ekonomije pa je izvedel Vid Pajič, upravljavec investicijskih skladov, Triglav Skladi, d. o. o., Ljubljana, ki je predaval o negotovosti na finančnih trgih.

Dr. Darja Boršič (Foto: Dejan Romih)

Dr. Andreja Primec (levo) in dr. Davorin Kračun (desno) (Foto: Dejan Romih)

Dr. Mojca Duh (levo) in dr. Andreja Primec (desno) (Foto: Dejan Romih)

Soorganizator vabljenega predavanja za študente je bil Študentski svet Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru.

Partnerja posvetovanja sta bila Nova Ljubljanska banka, d. d., Ljubljana, in Talum, d. o. o., Kidričevo.

Program posvetovanje je objavljen na spletni strani <https://demb.si/ekonomija-2021/>.

Posvetovanja, ki je potekalo v živo in na daljavo, so se udeležili člani društva, visokošolski učitelji in sodelavci, študenti ter drugi.

Pozdravni nagovor sta izvedla pred. mag. Dejan Romih, namestnik predsednika društva, in red. prof. dr. Darja Boršič, vršilka dolžnosti prodekana za izobraževalno dejavnost Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru.

Posvetovanje sta moderirali dr. Mojca Duh in dr. Andreja Primec, za catering pa je poskrbela Maja Kekec (Val Nature, Maja Kekec, s. p.).

Dr. Andreja Primec (levo) in mag. Daniel Zdolšek (desno) (Foto: Jani Lušnic)

Dr. Andreja Primec (levo) in dr. Igor Perko (desno) (Foto: Dejan Romih)

Kanapeji (Foto: Dejan Romih)

PROGRAMSKA ZASNOVA ELEKTRONSKEGA MEDIJA GLASILO DRUŠTVA EKONOMISTOV MARIBOR

Namen izdajanja medija

Namen izdajanja elektronskega medija Glasilo Društva ekonomistov Maribor, ki ga izdaja Društvo ekonomistov Maribor, Razlagova ulica 14, 2000 Maribor, je popularizacija delovanja Društva ekonomistov Maribor doma in v tujini. Namen izdajanja Glasila Društva ekonomistov Maribor je tudi popularizacija ekonomije med člani Društva ekonomistov Maribor (ekonomisti, gospodarstveniki, oblikovalci gospodarske politike, študenti ekonomije, drugimi strokovnjaki, ki jih zanimata ekonomija) in drugimi.

Temeljna vsebinska izhodišča za delovanje medija

Elektronski medij Glasilo Društva ekonomistov Maribor deluje v skladu s splošno priznanimi jezikovnimi in moralno-etičnimi normami, k spoštovanju katerih ga zavezuje ekonomska stroka doma in v tujini. Temeljni vrednoti, ki jih elektronski medij priznava, sta resnica in svoboda.

Glasilo Društva ekonomistov Maribor je strokovno glasilo, v katerem so objavljeni strokovni in poljudni članki s področja ekonomije, poslovanja in sorodnih ved. Izhaja štirikrat letno (januarja, aprila, julija, oktobra).

VABILO ZA ODDAJO PRISPEVKA

Spoštovani!

Vabimo vas, da oddate prispevek s področja ekonomije, poslovanja ali sorodnih ved za naslednjo številko Glasila Društva ekonomistov Maribor. Prispevek pošljite na uredništvo glasila (dejan.romih@demb.si). Pri pisanju upoštevajte slog APA (<https://apastyle.apa.org/>).

Lep pozdrav
Uredništvo glasila

GLASILO DRUŠTVA EKONOMISTOV MARIBOR

Januar 2022, letnik 2, številka 1

ISSN 2738-6554

Glavni in odgovorni urednik

Mag. Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Tehnični urednik

Mag. Dejan Romih, Univerza v Mariboru

Uredniški odbor

Mag. Aleš Borko, Nova Kreditna banka Maribor, d. d.,
Maribor

Dr. Peter Glavič, Univerza v Mariboru

Borut Kancler, Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor

Dr. Žan Jan Oplotnik, Univerza v Mariboru

Dr. Andreja Primec, Univerza v Mariboru

Lektor

Mitja Brünec

Recenzentki

Dr. Andreja Primec, Univerza v Mariboru

Mag. Sabina Taškar Beloglavec, Univerza v Mariboru

Glasilo Društva ekonomistov Maribor
Januar 2022, letnik 2, številka 1

ISSN 2738-6554

Izdajatelj
DRUŠTVO EKONOMISTOV MARIBOR
Razlagova ul. 14, 2000 Maribor
Davčna št.: 39368971
Matična št.: 5148014000
Telefon: (02) 22 90 231

Glasilo izide štirikrat letno (januarja, aprila,
julija, oktobra).

© Društvo ekonomistov Maribor
Besedilo © Avtorji 2022

To delo je licencirano z licenco Creative
Commons Priznanje avtorstva-
Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji
4.0 Mednarodna (CC BY-NC-SA 4.0)
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

